

tekst: **Robert van Herk**
foto's: **Jan van der Ploeg**

Probleemjongeren zijn een verantwoordelijkheid van ons allemaal

Al jaren wordt er gesproken over een jongerencentrum in Schiedam-Noord als de oplossing voor het probleem met de hangjongeren bij winkelcentrum Spaland en elders in de wijk. Wethouder Menno Siljee houdt vast aan zijn voornemen in de wijk een centrum voor activiteiten door jongeren te stichten. Gesprekken worden gevoerd met onder andere wijkbewoners, jongeren, organisaties waaronder ook de politie. Willem Zwikker, met zestig jaar zelf de jongste niet meer, maar wel een politiefunctaris die bijna een halve eeuw met probleemjeugd te maken heeft gehad, heeft een genuanceerde kijk op de jeugd van Schiedam-Noord.

Willem Zwikker over zijn collega's in het veld: 'Ik heb wel bewondering voor mijn jongere collega's. Het vak is ook zo enorm veranderd. Toen ik in de jaren zeventig op het bureau kwam, had de politie meer autoriteit. De jeugd in de Vetteoordse polder noemde me Willem de Ballenjatter.' Vanuit zijn woning kijkt Zwikker uit over zijn vroegere wijk en het centrum van Vlaardingen. Een schitterend uitzicht met de toren van de Grote Kerk in de omlijsting van een wirwar van oude pannendakjes. Problemen met hangjongeren lijken vanaf hier ver weg. Willem Zwikker; 'Dat valt tegen. Tegenwoordig kennen we het fenomeen 'indrinken'. Dat gebeurt hier ook beneden, op het pleintje voor het stadhuis, en dat geeft regelmatig overlast.' Willem begon zijn carrière bij de politie in 1972, in de surveillance als wijkagent in de Vetteoordse Polder (VOP), een echte volkswijk in Vlaardingen. Zwikker: 'Het was een tijd waarin mensen elkaar nog kenden

en bij elkaar thuis kwamen. De meteropnemer kwam aan huis, schoolmeesters en -juffen legden huisbezoeken af; signalen dat het niet goed ging met kinderen werden veel eerder gegeven. 'Tegenwoordig is de agent bijna de enige die nog aan huis komt. Hij geeft zijn ogen goed de kost en tipt hulpinstanties als hij denkt dat er iets niet in de haak is. De politie is hofleverancier voor jeugdzorginstellingen.' Begin jaren negentig kwam hij terecht bij Jeugd- en Zedenzaken. Daar kwam zijn ervaring met de probleemjeugd uit de VOP goed van pas. In 2003 werd hij Jeugdcoördinator in het District Waterweg Noord van de politieregio Rijnmond. Hoek van Holland, Maassluis, Vlaardingen en Schiedam vormden zijn werkterrein. Hij adviseert de desbetreffende gemeentes over jeugdbeleid en werkt samen met ambtenaren, jeugdzorginstellingen, scholen en justitie om problemen aan te pakken.

Windaslocatie jongerencentrum

'Erkende' hangplekken

Stellen de problemen met jongeren eigenlijk wel wat voor in onze regio? 'Als je het vergelijkt met Rotterdam valt het natuurlijk wel mee, maar je moet ook naar de schaal van de steden kijken. Wat in Rotterdam nauwelijks opvalt, is in een kleine gemeente als Maassluis een groot probleem. Dat moet je serieus nemen.' Hij toont een overzichtje met geregistreerde hangplekken in Schiedam. Het zijn er zestien. Keurig staat aangetekend welk afval er wordt aangetroffen: restanten van snacks, alcohol, softdrugs en harddrugs hebben ieder een eigen kolom. Vlaardingen heeft ook zo'n zestien 'erkende' hangplekken, Maassluis telt er drie en Hoek van Holland twee. Klachten van omwonenden, observaties van jongerenwerkers en buurtagenten, en dus ook het achtergelaten afval, geven een indicatie van de ernst van het probleem. 'Wij onderscheiden drie soorten hanggroepen: hinderlijk, overlastgevend en crimineel. De eerste twee zijn het terrein van de gemeente en jongerenwerkers, de laatste is het werkterrein van de politie.' Daarbij is het verschil in problematiek enorm: in Schiedam speelt etniciteit een rol. Allochtone jongeren met een taalachterstand, met schooluitval en problemen met het opgroeien tussen twee culturen vind je in Schiedam, maar in Hoek van Holland zijn het juist hardwerkende Nederlandse jongeren met veel geld die zich te buiten gaan aan alcohol en drugs. Deze jongens - want dat zijn het meestal - vragen natuurlijk om een aparte aanpak. Een aanpak die vaak wordt gefrustreerd door de bureaucratie, beperkte bevoegdheden van de instanties, maar ook door

gebrek aan menskracht. 'We moeten al die hangplekken 'prioriteren'; we kunnen ze nu eenmaal niet allemaal aanpakken', zegt Willem. Factoren als locatie - zijn er omwonenden die veel overlast ondervinden? - en criminaliteit worden dan bepalend.

Opgeschoten buurjongen

'Kijk, in mijn begintijd in de VOP spraken de omwonenden zelf ook de jeugd aan. Dat durven mensen tegenwoordig minder. De individualisering zorgt ervoor dat wijkbewoners zich nauwelijks nog met elkaar bemoeien en daardoor is de opgeschoten buurjongen in een hanggroep ook geen bekende meer. De buurtagent kan het niet alleen. Vergeet niet dat probleemjongeren als groep een verantwoordelijkheid zijn die ons allemaal aangaat.'

Het aanspreken heeft de burger bijna volledig uitbesteed aan agenten, jongerenwerkers, reclasseringsambtenaren en scholen. Dit maatschappelijk gegeven proberen de instanties wel om te buigen, maar is moeilijk te veranderen. Daarbij komt dat oom agent weinig middelen tot zijn beschikking heeft. De burger verwacht wel veel van hem, maar hij 'kan' en 'mag' vrij weinig. En bovendien: 'De politie is er voor als het te laat is. Pas als er iets fout is gegaan, mag de politie, juridisch gesproken, optreden. Bedoeling is dat wij in zo'n geval rust brengen en aan waarheidsvinding doen; wat ging er mis en door wie? Maar het is natuurlijk veel beter om preventief bezig te zijn. Dat is het werk van bijvoorbeeld de

'Kijk, puberaal gedrag is van alle tijden, maar vroeger ging je trouwen, het huis uit en dan was het over. Dat noemen we de drie w's die alles oplossen: werk, woning en wijf' zegt Willem lachend: 'Nu zie je jongens, of nee: mannen van vijftientig, die bij hun ouders wonen en toch nog op hangplekken komen.'

Willem Zwikker

jongerenwerkers. De politie kan in dit licht signalen afgeven, hulpinstanties op het spoor van probleemjongeren brengen, en – waar gevraagd – de hulpverleners van advies dienen. Dit klinkt allemaal redelijk, maar in de praktijk zit de bureaucratie doeltreffende actie in de weg.

Veiligheidshuis

De gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis hebben het probleem met de bureaucratie onderkend en hebben daarom het Veiligheidshuis opgericht, een gebouw tegenover het Schiedamse stadhuis. Daar is Willem Zwikker regelmatig te vinden, als vertegenwoordiger van politie en justitie, naast de GOSA-regisseur (GOSA is ambtelijk jargon voor: Gemeentelijke Overleg Sluitende Aanpak) namens de gemeente en een medewerker van jeugdzorg. De bedoeling is dat zij de korte lijnen in zorg en begeleiding weer terugbrengen. Onder andere door direct met elkaar te overleggen teneinde de bureaucratie te omzeilen. Bovendien mogen mensen uit het veld – zoals buurtagenten en

jongerenwerkers - hier ook direct aankloppen. Is dat dan niet het zoveelste overlegorgaan bovenop het ambtenarenapparaat? 'Zeker niet. We draaien nu een jaar en ik zie dat het echt minder tijd kost om passende maatregelen te nemen.' Toch beseft Zwikker dat zijn invloed beperkt is: 'Ik zeg altijd: je hebt zowel varkens als mussen nodig. Varkens staan met hun poten in de klei en wroeten in de aarde, zij doen het belangrijkste werk. En dan heb je de mussen; die vliegen boven het werkveld, hebben goed overzicht. Overigens is de verhouding tussen die twee groepen zoek. Daarom zet hij zijn betoog kracht bij met een pleidooi voor zowel meer agenten op straat, als voor meer jongerenwerkers. Logisch, want volgens onderzoek scheelt elke euro die je in preventie stopt uiteindelijk vier euro in de nazorg door, bijvoorbeeld, justitie en reclassering. 'Juist die jongerenwerkers hebben bewezen dat ze problemen vóór kunnen zijn. Ze bouwen een vertrouwensband op en durven de jongeren aan te spreken. Pas als zij er niet meer uitkomen, komt de buurtagent er aan te pas.'

Ik zeg altijd: je hebt zowel varkens als mussen nodig. Varkens staan met hun poten in de klei en wroeten in de aarde, zij doen het belangrijkste werk. En dan heb je de mussen; die vliegen boven het werkveld, hebben goed overzicht. Overigens is de verhouding tussen die twee groepen zoek. Daarom zet hij zijn betoog kracht bij met een pleidooi voor zowel meer agenten op straat, als voor meer jongerenwerkers.

Jongerencentrum biedt warmte

Dat brengt het gesprek automatisch op het voorgenomen jongerencentrum in Schiedam-Noord. Zwikker gelooft stellig wel in de doeltreffendheid van een jongerencentrum daar. Kortlopende projectjes werken niet. Het gaat om vertrouwen opbouwen. Kennen en gekend worden, net als vroeger in de VOP. Dat soort opbouwwerk kan uitstekend vanuit zo'n jongerencentrum gebeuren.' Alternatieven voor een apart jongerencentrum zijn niet eenvoudig te vinden want de jongeren laten zich moeilijk bedienen. Een extra activiteit in een bestaand buurthuis klinkt financieel aantrekkelijk, maar blijkt in de praktijk niet te werken. Dat zag je onlangs nog in Hoek van Holland, waar projecten met probleemjeugd moeilijkheden veroorzaakten in wijkcentrum De Hoekstee. Vrijwillige medewerkers van de buurthuizen zitten niet te wachten op hangjongeren die zich misdragen. Vaak kunnen zij niet met deze doelgroep overweg en de jeugd wil zich op zijn beurt graag met een bepaalde plek kunnen identificeren. Dat lukt natuurlijk moeilijk op een locatie waar jonge kinderen mogen komen knutselen en bejaarden computerles krijgen. 'Sommige jongeren hebben zoveel problemen thuis', zegt Willem: 'Ze missen een warme omgeving en zijn vaak al blij met een opgebrande container. In feite stellen ze dus weinig eisen, maar ze willen wel een eigen plek. Dat is heel belangrijk.' De financiële problemen met het Jongerencentrum Schiedam-Noord zijn een teken aan de wand. Het is de vraag of er de komende jaren nog veel geïnvesteerd zal worden in preventie. De nieuwe regering ziet meer in repressie en er moet sowieso enorm bezuinigd worden.

Woning, Werk en Wif

Zijn de problemen met jongeren in de afgelopen jaren groter geworden, stabiliseren ze zich of nemen ze af? Willem Zwikker neemt de tijd voor een antwoord. 'Ik zou zeggen dat ze anders zijn geworden. Er gebeurt heel veel goeds, maar de maatschappij is individualistischer geworden. Jongeren zijn bovendien rijker; ze hebben geld om rotzooi als pillen en drank te kopen.' En er zijn nu andere problemen. Bijvoorbeeld voor jongeren uit verschillende culturen die naast het worstelen met hun puberteit, zich ook bewust worden van reacties op hun etnische identiteit. 'Kijk, puberaal gedrag is van alle tijden, maar vroeger ging je trouwen, het huis uit en dan was het over. Dat noemen we de drie w's die alles oplossen: werk, woning en wif' zegt Willem lachend: 'Nu

zie je jongens, of nee: mannen van vijftientig, die bij hun ouders wonen en toch nog op hangplekken komen. Het werk is voor buurtagenten en jongerenwerkers daarmee een stuk lastiger geworden, maar deze mensen zorgen er wel voor dat het niet uit de hand loopt.'

Misschien is het al weer vijf jaar geleden dat Willem Zwikker direct en op straat met jongeren te maken had. Hij noemt zichzelf 'een mus'. 'Het 'echte' werk wordt gedaan door de buurtagenten, zij rapporteren aan hun wijkteamchef en daar heb ik dan weer contact mee.' De 'varkens' dus, die hij als onderdeel van het team faciliteert, van adviezen voorziet en steunt in hun dagelijks werk. Zonder goede regelingen met de gemeentes hebben agenten, jongerenwerkers en andere instanties immers geen gereedschap om mee te werken. Zonder mussen geen blijde varkens.

*Habets & van
Leeuwen*

A D V O K A T E N

Oranjestraat 2, Postbus 448, 3100 AK Schiedam - tel. 010 473 89 88 - fax 010 473 32 32 - www.habetsenvanleeuwen.nl

Bij ons kunt u terecht voor persoonlijke en professionele rechtsbijstand op het gebied van onder meer:

*echtscheiding / scheidingsmediation / personen- en familierecht / sociale zekerheid / arbeidsrecht / immigratierecht / letselschade.
Wij hebben jarenlange ervaring op bovenstaande terreinen.*

Bij ons komt u terecht op een klein kantoor waardoor er veel ruimte is voor persoonlijke betrokkenheid.

Als u een zaak bij ons in behandeling heeft gegeven, vinden wij het van groot belang om met u samen te werken en in nauw overleg met u te beslissen welke stappen genomen moeten worden.

Wij behandelen zaken zowel op basis van een betaalbaar uurtarief als op basis van door de overheid gefinancierde rechtshulp.